przewodnik

Miesięcznik Okręgu Podkarpackiego PZN

ISSN 1897-841X 07/2023 (223)

Tyle jesteś wart, ile drugiemu pomożesz, jeśli możesz

Lipiec – to czas inauguracji tegorocznych wakacji i wycieczek

Spis treści:

- Lipiec 2023 – calendarium ……..……..……..

Lipiec

- to pełnia wakacji, czas urlopów, turnusów rehabilitacyjnych, grupowych i indywidualnych wycieczek; słowem: okres zasłużonego odpoczynku. Tak o tym czasie mówiliśmy i pisali przed pandemią, która w istotny sposób zmieniła naszą działalność, życie i formy odpoczynku.

W swej nazwie miesiąc kojarzy się nam z lipami *(przecież od nich w polszczyźnie wywodzi swe imię),* które kwitną w te dni, zaś ich wspaniały zapach wabi pszczoły, które pracowicie zbierają z nich miododajny nektar. Poniżej stosowne strofy anonimowego autorstwa nawiązujące do genezy powstania jego nazwy; fragmenty:

Lipiec od lip wziął swą nazwę
bo wśród jej kwiatów pszczoły
brzęcząc zbierają nektar.
Robią zdrowy miód lipowy.

- // - - // - - // - - // -

W lipcu jest słońce gorące.
Po lasach słychać ptaków śpiew.
Na łąkach kwiaty pachnące.
Nad morzem trzepot białych mew.

Niegdyś, gdy byliśmy uczniami „podstawówki" musieliśmy „na pamięć" wkuwać utwory przedstawicieli z poszczególnych okresów naszej literatury, w tym kojarzony z okresem renesansu wiersz Jana Kochanowskiego „**Na lipę**", którego – przynajmniej początkowe wersy - każdy Polak powinien o każdej porze dnia lub nocy umieć zacytować.

Lipiec – to siódmy miesiąc w roku i wedle używanego w Polsce kalendarza gregoriańskiego, ma 31 dni. Omawiane dni na półkuli północnej są miesiącem letnim, zaś na południowej zimowym. Według Aleksandra Brücknera - *historyka literatury i kultury polskiej* – nazwa miesiąca pochodzi od kwitnących w te dni lip.

Dawniej również używano takich jego nazw, jaj: lipień, *por. ukr.* липень / łypeń, *błr.* ліпень / lipień.

Jego łacińska nazwa **Iulius** została nadana na cześć Juliusza Cezara i w różnych jego formach dzisiaj funkcjonuje w nazewnictwie tego czasu większości języków europejskich.

W normalnym roku w drugiej dekadzie miesiąca rozpoczyna się zbiór traw nasiennych, jęczmienia ozimego i rzepaku – tzw. małe żniwa – od których tylko krok do tych właściwych, zwanych dużymi.

Przysłowia związane z miesiącem, to:

Upały lipcowe, mrozy styczniowe.
Źle na Prokopa *(8 lipca),* ***jak zmoknie kopa.***
Gdy Amelia *(10 lipca)* ***pogodna, będzie jesień dorodna.***
Kiedy na Małgorzatę kropi *(13 lipca),* ***siano źle się skopi.***
Jaka Małgorzatka *(20 lipca)* ***, takie będzie pół latka.***
Jaki Jakub *(25 lipca)* ***do południa, taka zima też do grudnia.***
Jaki Jakub po południu, taka zima też po grudniu.
Od świętej Hanki *(26 lipca),* ***chłodne wieczory i poranki.***
Około dnia świętej Marty *(29 lipca)* ***ze żniwami już nie żarty.***
Lipcowe deszcze dla chłopa kleszcze.
Miesiąc lipiec musi przypiec i ostatki mąki wypiec.
Kiedy lipiec daje deszcze, długie lato będzie jeszcze.

W lipcu będziemy wspominać:

1 lipca 1569 r. - nastąpiło zaprzysiężenie **unii polsko-litewskiej** – powstała **Rzeczpospolita Obojga Narodów**, czyli Polska i Litwa stały się jednym państwem ze wspólnym Sejmem i Senatem.

1 lipca 1943 r. – urodził się **Marian Glinka** – aktor, kulturysta *(zm. 2008 r.)*

1 lipca 1953 r. – założono **Zespół Pieśni i Tańca „Śląsk**" im. Stanisława Hadyny.

2 lipca 1863 r. – zmarł **Franciszek Ksawery Horodyński** – pułkownik wojsk polskich, uczestnik powstania listopadowego, węgierskiego, styczniowego *(ur. 1806 r.).*

2 lipca 1923 r. - urodziła się **Wisława Szymborska** – poetka, eseistka, tłumaczka, felietonistka; w 1996 r. laureatka Nagrody Nobla w dziedzinie literatury. Twórczość: *„Dwukropek”, „Wołanie do Yeti” (zm. 2012 r.).*

3 lipca 1883 r. – urodził się **Franz Kafka** – pisarz austriacki, autor powieści *„Proces”, „Zamek”, „Ameryka” (zm. 1924 r.).*

3 lipca 2003 r. – zmarł **Sat-Okh** - właśc. Stanisław Supłatowicz – pisarz, gawędziarz, artysta, żołnierz Armii Krajowej; twórczość: *„Biały mustang”, „Tajemnica rzeki Bobrów” (ur. 1925 r.).*

z **3/4 lipca 1941** r. - we Lwowie na Wzgórzach Wóleckich hitlerowcy dokonali **mordu** na **25 polskich profesorach** *(w niektórych przypadkach razem z rodzinami).*

4 lipca 1753 r. – urodził się **Jean-Pierre Blanchard –** francuski wynalazca, pionier lotnictwa i baloniarstwa *(zm. 1809 r.).*

4 lipca 1943 r. – zmarł *(właśc. zginął, katastrofa gibraltarska)* **Władysław Sikorski –** polityk, generał; premier Rządu RP na Uchodźstwie, Naczelny Wódz Polskich Sił Zbrojnych podczas II wojny światowej *(ur. 1881)*

5 lipca 1921 r. - zakończyło się **III Powstanie Śląskie - w**ystąpienie zbrojne trwające od 2/3 maja do 5 lipca 1921 r., mające na celu przyłączenie Górnego Śląska do Polski. Ostatnie z trzech powstań śląskich. Powstanie to było jedną z pięciu polskich insurekcji zakończonych sukcesem.

5 lipca 1943 r. - zmarł **Kazimierz Junosza-Stępowski** – jeden z najwybitniejszych aktorów polskiego kina przedwojennego; filmografia: *„Moi rodzice rozwodzą się”, „Druga młodość” (ur. 1880 r.).*

6 lipca 1923 r. – urodził się **Wojciech Jaruzelski –** generał, polityk; minister obrony narodowej, I sekretarz KC PZPR, pierwszy prezydent III Rzeczypospolitej Polskiej *(zm. 2014 r.).*

6 lipca 1973 r. – urodził się **Łukasz Nowicki (***syn aktora Jana)* – aktor teatralny, filmowy, lektor, prezenter telewizyjny.

6 lipca 1997 r. – początek „**powodzi tysiąclecia**”, która także dotknęła tereny obecnego Podkarpacia.

7 lipca 1572 r. – zmarł król Polski i wielki książę litewski **Zygmunt II August**. To na nim skończyła się męska linia polskiej gałęzi dynastii Jagiellonów *(ur. 1520 r.).*

7 lipca 1903 r. – urodził się **Józef Dambek –** działacz społeczny, pedagog; podczas II wojny światowej przywódca Tajnej Organizacji Wojskowej „Gryf Kaszubski" *(zm. 1944 r.).*

8 lipca 1621 r. – urodził się **Jean de La Fontaine** – francuski pisarz, jeden z czołowych przedstawicieli klasycyzmu. Jest autorem blisko 250 bajek *(zm. 1695 r.).*

8 lipca 1893 r. – urodził się **Marceli Nowotko** – działacz komunistyczny, członek SDKPiL, współzałożyciel PPR i jej pierwszy I sekretarz *(zm. 1942 r.).*

9 lipca 1947 r. – zmarł **Lucjan Żeligowski** – generał broni WP, który w 1920 r. na rozkaz Józefa Piłsudskiego brał udział w operacji wojskowej - tzw. buncie Żeligowskiego *(ur. 1865 r.)*

9 lipca 2003 r. – zmarł **Andrzej Jaroszewski** – dziennikarz radiowy, jeden ze współtwórców „Sygnałów dnia", propagator jazzu *(ur. 1938 r.).*

10 lipca 1873 r. - zmarł **Teodor Baltazar Stachowicz** – malarz; utrwalał widoki Krakowa, kościoły krakowskie, mury obronne *(ur. 1800 r.).*

w nocy z **10/11 lipca 1943** r. – koło wsi Kustycze na Wołyniu podczas próby podjęcia negocjacji z dowódcami ukraińskimi w sprawie powstrzymania czystek etnicznych został zamordowany **Zygmunt Rumel** *(ur. 1915 r.).* – komendant **VIII Okręgu Wołyń BCh,** oficer **AK**, poeta. W tym dniu rozpoczął się główny etap **rzezi wołyńskiej**.

10 lipca 1992 r. – **Hanna Suchocka** została pierwszą kobietą - **premierem III RP**.

11 lipca 1562 r. – król **Zygmunt II August** – zawierając umowę z Christophem Taxisem – utworzył ogólnokrajową **Królewską Pocztę Polską**.

11 lipca – to **Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Ludobójstwa na Wołyniu**. **22 lipca 2016** r., Sejm Rzeczypospolitej Polskiej podjął uchwałę, w myśl której, **dzień 11 lipca będzie Narodowym Dniem Pamięci Ofiar**

Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II Rzeczypospolitej Polskiej.

11 lipca 1933 r. – urodził się Wiesław Wiatrak – konstruktor, wynalazca, nauczyciel akademicki; pod jego kierownictwem zaprojektowano samochód FSM 105 Beskid, który jednak nie wszedł do produkcji *(zm. 2017 r.).*

12 lipca – to **Dzień Walki i Męczeństwa Wsi Polskiej -** polskie święto państwowe obchodzone w rocznicę pacyfikacji Michniowa. Jest poświęcone mieszkańcom polskich wsi za ich patriotyczną postawę w czasie II wojny światowej - za pomoc udzielaną uciekinierom, osobom ukrywającym się przed prześladowaniami i wysiedlanym, walkę w oddziałach partyzanckich, za żywienie mieszkańców miast i żołnierzy podziemnego państwa polskiego, za ogrom ofiar poniesionych przez mieszkańców wsi – rozstrzeliwanych, wyrzucanych z domostw, pozbawianych dobytku, wywożonych do sowieckich łagrów i niemieckich obozów koncentracyjnych oraz na przymusowe roboty. Święto zostało ustanowione 29 września 2017 r.

12 lipca 1863 r. – urodził się **Albert Calmette** – francuski lekarz, bakteriolog, immunolog, wspólnie z Jean-Marie Camille Guérin opracował szczepionkę BCG przeciw gruźlicy *(zm. 1933 r.).*

12 lipca 2006 r. - **Komitet UNESCO ds. Dziedzictwa Światowego** przyjął propozycję polskiego rządu o zmianie nazwy Obozu Koncentracyjnego Auschwitz. Jego nowa oficjalna nazwa, to **„Były Nazistowski Niemiecki Obóz Koncentracyjny i Zagłady Auschwitz – Birkenau".**

13 lipca 1842 r. – urodził się **Bronisław Markiewicz –** błogosławiony, jeden z pionierów oświaty ludowej w Galicji, założyciel Zgromadzenia Świętego Michała Archanioła *(zm. 1912 r.)*.

13 lipca 2012 r. – zmarł **Jerzy Kulej** – bokser, komentator sportowy, poseł na Sejm, aktor niezawodowy; dwukrotny mistrz olimpijski (1964 i 1968 r.), mistrz Europy *(ur. 1940 r.)*

13 lipca 2003 r. – zmarła **Anna Łajming** – pisarka, której utwory poświęcone są Kaszubom; twórczość: *„Czterolistna koniczyna”, „Symbol szczęścia” (ur. 1904 r.).*

14 lipca 1789 r. – lud paryski zdobył **Bastylię,** rozpoczęła się **Wielka Rewolucja Francuska**. Dzień 14 lipca, to **święto** narodowe **Francji**. *(Bastylia – zamek wybudowany pod Paryżem, w latach 1370–1383, jako część jego umocnień. Słowo la bastille w wolnym tłumaczeniu oznacza każdy zamek tuż za rogatkami miasta i jest mniej więcej odpowiednikiem polskiego słowa barbakan).*

14 lipca 1795 r. – **Marsylianka** została ogłoszona **hymnem państwowym Francji.** Słowa i muzykę pieśni napisał w 1792 r. C. J. Rouget de Lisle.

14 lipca 1953 r. – urodził się **Maciej Dejczer –** reżyser filmowy, scenarzysta; filmy: *„300 mil do nieba”, „Bandyta”, „Listy do M. 2”.*

15 lipca 1410 r. - stoczono **bitwę pod Grunwaldem** – jedną z największych bitew Średniowiecza, w której środkowoeuropejskie rycerstwo pod dowództwem króla Polski – **Władysława Jagiełły** – pokonało siły sojusznicze Zakonu Najświętszej Maryi Panny Narodu Niemieckiego wspomagane rycerstwem Europy Zachodniej – potocznie zwanymi „Krzyżakami”.

15 lipca 1542 r. – zmarła **Lisa del Giocondo** – prawdopodobnie uwieczniona na obrazie „**Mona Lisa**” Leonarda da Vinci *(ur. 1479 r.).*

15 lipca 1961 r. - polskie władze komunistyczne **usunęły** ze szkół **naukę religii** *(powróciła do szkół decyzją MEN **3. 08. 1990** r.)*

16 lipca 1823 r. – urodził się **Szymon Tokarzewski** – działacz niepodległościowy, który 37 lat życia spędził w więzieniach i na wygnaniu; współpracownik księdza Piotra Ściegiennego *(zm. 1890 r.).*

16 lipca 1943 r. – urodził się **Tomasz Sznuk** – dziennikarz radiowy, prezenter telewizyjny, lektor filmowy, współtwórca audycji „Sygnały dnia” w 1 programie Polskiego Radia.

17 lipca 1853 r. – urodził się **Ludwik Ćwikliński -** filolog klasyczny, profesor i rektor Uniwersytetu Lwowskiego, publikacje: *„Kilka uwag o*

zadaniach i organizacji nauki polskiej", „Olimpiada", „Historia i pomniki sztuki" (zm. 1942 r.).

17 lipca 1932 r. – urodził się **Wojciech Kilar** – kompozytor i pianista, twórca muzyki filmowej, autor *„Krzesanego" (zm. 2013 r.).*

18 lipca 1870 r. - na **Soborze Watykańskim I** ogłoszono **dogmat o nieomylności papieża.**

18 lipca 1613 r. – zmarł **Hipacy Pociej** – działacz religijny, społeczny; jeden z twórców Kościoła unickiego w Polsce, współtwórca unii brzeskiej; utwory: *„Kalendarz rzymskich nowin", „Obrona soboru florenckiego" (ur. 1541 r.).*

18 lipca 1993 r. – zmarł **Tadeusz Szaja –** poeta; poezje: *„Ziarno piachu", „Wyrobisko pamięci", „Odyseusz samotny" (ur. 1925 r.).*

19 lipca 1873 r. – zmarł **Aleksander Waligórski** – uczestnik Powstania Listopadowego i Styczniowego, inżynier, współtwórca pierwszej mapy drogowej Norwegii *(ur. 1802 r.).*

19 lipca 1893 r. – urodził się **Włodzimierz Majakowski** – rosyjski poeta, dramaturg, współtwórca futurystycznych manifestów poetyckich, twórczość: *„Lewą marsz", „Obłok w spodniach", „Kocham" (zm. 1930 r.).*

19 lipca 1989 r. - zmarł **Kazimierz Sabat** – *prezydent **RP** na uchodźctwie;* w tym dniu w kraju **Wojciech Jaruzelski** został wybrany pierwszym prezydentem **RP,** a ponieważ zmarł prezydent emigracyjny, to w Londynie na ten urząd wybrano **Ryszarda Kaczorowskiego.** W historii Polski był to szczególny dzień **z trzema prezydentami** w ciągu doby.

20 lipca 1923 r. – urodził się **Stanisław Albinowski –** ekonomista, publicysta, dziennikarz, uważany za nestora polskiego dziennikarstwa ekonomicznego. Publikował w m.in. w „Polityce", „Pulsie Biznesu", „Życiu Gospodarczym" *(zm. 2005 r.).*

20 lipca 1969 r. - na Księżycu wylądował pierwszy załogowy statek kosmiczny – **Apollo 11**. Następnego dnia – **21 lipca 1969** r. pierwszy w dziejach człowiek – **Neil Armstrong** – stanął na Srebrnym Globie wypowiadając pamiętne słowa: „**To jest mały krok człowieka, ale wielki krok ludzkości**".

21 lipca 1943 r. – w Iraku utworzono **2 Korpus Polski** – związek taktyczny Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, pod dowództwem gen. Władysława Andersa.

21 lipca 1983 r. – w radzieckiej stacji arktycznej **Wostok** zanotowano najniższą w historii temperaturę powietrza - **89.2^0 C** .

22 lipca 1944 r. - prosowiecki rząd – **PKWN** - w mieście Chełm k/Lublina ogłosił **Manifest PKWN** – odezwę do Narodu polskiego zapowiadający zmiany ustrojowe i własnościowe w Polsce po wojnie. Później określane mianem *Święta Odrodzenia Polski.*

22 lipca 1952 r. – uchwalono **Konstytucję PRL**, zmieniono nazwę państwa, na Polska Rzeczpospolita Ludowa, zniesiono też urząd prezydenta.

22 lipca 1954 r. – w Mielcu urodziła się **Krystyna Skowrońska** – od 2001 r. posłanka PO.

22 lipca 1983 r. - w Polsce **zniesiono stan wojenny** wprowadzony pamiętnego **13 grudnia 1981** r.

23 lipca 1952 r. – wszedł w życie traktat o utworzeniu **Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali**, która dała początek Unii Europejskiej.

23 lipca 1983 r. – **Jerzy Kukuczka** i **Wojciech Kurtyka** jako pierwsi Polacy zdobyli ośmiotysięcznik **Gaszerbrum I** w paśmie Karakorum.

24 lipca – to **Święto Policji -** święto ustanowione przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej **21 lipca 1995** r., przy okazji nowelizacji ustawy o Policji; przypada w rocznicę powołania Policji Państwowej w 1919 r.

24 lipca 1783 r. - urodził się **Simón Bolívar –** przywódca walki o wyzwolenie Ameryki Południowej spod władzy Hiszpanów *(zm. 1830 r.).*

25 lipca 1943 r. – urodził się **Ryszard Wolański** – dziennikarz muzyczny; autor książki: *Eugeniusz Bodo „Już taki jestem zimny drań" (zm. 2020 r.).*

25 lipca 2003 r. – zmarła **Grażyna Świtala –** piosenkarka, kompozytorka; przeboje: *„Ale Magda mówi", „Dwa serca jak pociągi dwa", „Tak jak przed laty" (ur. 1954 r.).*

26 lipca 1400 r. - z inicjatywy królowej **Jadwigi** i **Władysława Jagiełły** wznowiła działalność odnowiona **Akademia Krakowska** *(od 1815 Uniwersytet Jagielloński)* – najstarsza polska uczelnia wyższa i jeden z najstarszych uniwersytetów na świecie.

26 lipca 1923 r. – urodził się **Alfred Czermiński -** ekonomista, uważany za jednego z prekursorów nauki o organizacji i zarządzaniu po II wojnie światowej *(zm. 2011 r.).*

27 lipca 1933 r. – urodził się **Stanisław Jędryka** – reżyser i scenarzysta filmowy, głównie filmów dla dzieci i młodzieży; twórczość: *„Wakacje z duchami", „Podróż za jeden uśmiech", „Stawiam na Tolka Banana" (zm. 2019 r.).*

27 lipca 1941 r. – urodziła się **Halina Kowalska** – aktorka; znana z np. z roli Marianny w *„Nie lubię poniedziałku*", czy Wandy w *„Nie ma róży bez ognia".*

28 lipca 1433 r. – zmarł **Jan Szafraniec** – duchowny katolicki, biskup kujawsko-pomorski, rektor Akademii Krakowskiej *(ur. 1363 r.)*

28 lipca 1913 r. - urodziła się **Klara Sierońska-Kostrzewa –** gimnastyczka, mistrzyni świata z 1934 r. w ćwiczeniach na poręczy *(zm. 1990 r.).*

28 lipca 2010 r. – zmarła pochodząca z Tyczyna **Katarzyna Sobczyk** – piosenkarka, odtwórczyni takich przebojów, jak: *„O mnie się nie martw", „Trzynastego" (ur. 21 luty 1945 r.).*

29 lipca 1883 r. – urodził się **Benito Mussolini** – polityk, dziennikarz; twórca faszyzmu włoskiego, dyktator Włoch *(zm. 1945 r.).*

29 lipca 1921 r. - w Prószkowie k/Opola zanotowano najwyższą na terenie obecnej Polski temperaturę powietrza (+**40.2** ^{o}C)

29 lipca 1973 r. – premiera filmu *„Wniebowzięci*" w reżyserii Andrzeja Kondratiuka, z udziałem m.in. Jana Himilsbacha i Zdzisława Maklakiewicza.

30 lipca 1853 r. – urodził się **Julian Fałat** – malarz, rektor krakowskiej ASP; twórczość: *„Przed polowaniem w Rytwianach", „Świteź" (zm. 1929 r.).*

30 lipca 1941 r. - w Londynie podpisano układ **Sikorski – Majski** przywracający stosunki dyplomatyczne pomiędzy rządem RP na

uchodźstwie, a ZSRR zerwane z chwilą agresji Rosji sowieckiej na Polskę w dniu 17 września 1939 r.

30 lipca 1968 r. – w Lubaczowie urodził się **Robert Marek Korzeniowski –** lekkoatleta, chodziarz, wielokrotny mistrz olimpijski, świata i Europy.

30 lipca 2003 r. – zmarła **Ewa Krzyżewska** – aktorka filmowa i teatralna; filmografia: *„Popiół i diament", „Faraon" (ur. 1939 r.).*

31 lipca 1880 r. – zmarł **Hipolit Skimborowicz** – pisarz, publicysta; Kustosz Muzeum Starożytności Uniwersytetu Warszawskiego; autor haseł do 28-tomowej *„Encyklopedii Powszechnej Orgelbranda" (ur. 1815 r.).*

31 lipca 1893 r. – urodził się **Ignacy Skorupka** – ksiądz, kapelan **WP**; zginął 15. 08. 1920 r. w Bitwie Warszawskiej.

31 lipca 1980 r. – podczas XXII Letnich Igrzysk Olimpijskich w Moskwie **Władysław Kozakiewicz** zdobył złoty medal oraz ustanowił rekord świata w skoku o tyczce – **5.78** m.

- odnośnie **10 lipca 1943** r. – **refleksja**…

*Na zakończenie wypada wspomnieć o **Krwawym Lipcu 1943** r. na **Wołyniu** - **o Rzezi Wołyńskiej** –* czyli *kulminacyjnym momencie czystek etnicznych - masowych zbrodni **UPA** - wobec mniejszości polskiej na terenach byłego województwa wołyńskiego **II RP** w okresie od **lutego 1943** r. do **lutego 1944** r. Szacuje się, że zginęło **120** tys. Polaków i około **2 – 3** tys. Ukraińców, którzy im sprzyjali.*

Pamiętajmy o tych, którzy zginęli tylko za to, że byli Polakami w myśl mickiewiczowskiego nakazu:

„Jeśli zapomnę o nich, Ty, Boże na niebie,
Zapomnij o mnie."

(*A. Mickiewicz „Dziady cz. III")*

Wspominając niegdyś zaistniałe – dziś niestety już zapomniane – fakty z historii powszechnej, jak też z dziejów naszego Narodu sprzed stuleci, jak i ostatnich dekad - poprzez ich w powyższym Calendarium

zestawienie i wypunktowanie - pragnę pokazać poplątane i zazębiające się losy Polaków działających na rzecz wolnej Ojczyzny podczas ostatniej wojennej zawieruchy w kraju, na zachodzie, jak i wschodzie kontynentu, gdy na nic zdała się ofiara polskiej krwi poniesiona na wymienionych arenach wojny na rzecz sojuszników - tzw. aliantów – którzy, gdy powojenna sytuacja wyklarowała się na ich korzyść - w imię własnych racji … o nas zapomnieli, wyparli i wręcz nas zdradzili…

Poprzez ich „odświeżenie", pragnę uzmysłowić, że jesteśmy cząstką dziejów, zaś swoim zaistnieniem kontynuujemy to, czym nasi poprzednicy zapisali się w dziejach ludzkości, bez względu na to, czy były to chlubne lub wręcz wstydliwe fakty i zdarzenia je tworzące.

Przed 80-ma laty na byłych kresach II Rzeczpospolitej wybuchł krwawy konflikt polsko-ukraiński zwany „Rzezią Wołyńską", który wyzwolił wśród od stuleci w symbiozie żyjących Narodów, najniższe instynkty, których pokłosiem były niewyobrażalne cierpienia, wytoczone morze polskiej i ukraińskiej krwi i w końcowym efekcie dla obu nacji przymusowe przesiedlenia, ogrom wylanych łez i ślady do dziś nie zaleczonych „ropiejących" ran.

Czy bezwarunkową i wręcz odruchową - umotywowaną wyższymi racjami - pomoc wyświadczaną przez obywateli Polski na rzecz uciekinierów z Ukrainy nie można również zinterpretować jako swoisty gest - dłoń wyciągniętą do zgody?

Dziś – w obliczu istniejącego od 24 lutego ub.r. krwawego rosyjsko-ukraińskiego konfliktu, Polska i Polacy - dla tych drugich - to sąsiedzi, którzy w obliczu krwawej eksterminacji ludności cywilnej znad Dniepru, otworzyli swe granice i – z otwartym sercem - przyjęli miliony uciekinierów dając im opiekę, tj. wyżywienie, dach nad głową oraz wszelakie inne zabezpieczenia, co być może w przyszłości przyczyni się do zbliżenia obu nacji i - wreszcie, w bliżej nieokreślonej przyszłości - przy obopólnym odrzuceniu narosłych przed dziesięcioleciami nacjonalistycznych uprzedzeń - stanie się zaczynem do uczciwego - i zgodnego z prawdą - podsumowania i oceny krwawych zdarzeń sprzed ośmiu dekad, aby w końcowym efekcie w duchu szeroko

pojętego ekumenizmu ostatecznie i definitywnie przekazać sobie polsko-ukraiński „Znak Pokoju”?

Stara rzymska sentencja mówi: „Historia vitae magistra. - Historia jest nauczycielką życia”, czy w tych okolicznościach smutne doświadczenia z przeszłości obu niegdyś zwaśnionym Narodom nie podpowiadają i nie wyznaczają nowych – adekwatnych do dzisiejszej geopolitycznej sytuacji – zdroworozsądkowych rozwiązań i nie wymuszają stosownych do niej postaw i rozwiązań ?

W takich realiach kończy się pierwszy miesiąc wakacji i są już pośród nas ludzie, którzy przywieźli ze sobą olbrzymi bagaż wrażeń i przeżyć; tym, których dopiero to czeka życzymy, aby to wszystko co powyżej i ich nie ominęło, bo to, czego doznacie w ten czas będziecie długo przeżywać i rozważać przez resztę roku.

Przy okazji najserdeczniejsze życzenia ślemy wszystkim ***Krystynom*** *(24. VII), które swoje imieniny nie świętowały w marcu oraz* ***Annom*** *(26. VII.) – zapewne w każdym Kole PZN są koleżanki noszące to imię.*

Tym wszystkim, którym dopiero w sierpniu będzie dane przeżyć to wszystko, o czym troszkę powyżej życzymy wspaniałej pogody, dobrego humoru i sił, aby i oni mieli się czym przechwalać po powrocie do domowych pieleszy po wakacyjnych wojażach …

Zygflor 2023-03-01

Marian Błażejowski

- to chyba jedyny człowiek w podkarpackiej strukturze PZN, który jest Osobą powszechnie lubianą, szanowaną i mile – o każdej porze dnia i nocy - widzianą w każdym towarzystwie.

W tym momencie nasuwa się pytanie: jakim to sposobem osiągnął to, że dzisiaj w naszym stowarzyszeniu panuje o Nim taka opinia i funkcjonuje takie o Nim, a nie inne mniemanie?

Odpowiedź jest prosta: nigdy nie wdawał się w żadne „gierki”, nie stawał się być stronniczym i działał wedle swojego rozumu każdemu oddając to, na co sobie zasłużył. Taką postawę zajmował – i zajmuje – będąc aktywnym w macierzystej strukturze Związku, jak też angażując w jego poczynaniach na szczeblu ZO, wszak od 30 lat jest funkcyjnym OKR.

Respektowana i stosowana przez Niego w Jego życiu zasada sprawiła, że w środowisku nie ma wrogów, ani osób Mu nieprzychylnych – po prostu - względem każdego z nas „ma czyste ręce”, co sprawia, że śmiało może

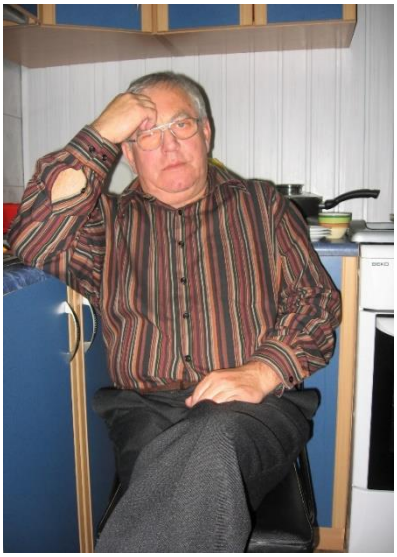

spojrzeć każdemu z nas w oczy i twarz.

Nigdy też nie zdradzał, ani nie miał wygórowanych ambicji, aby w naszym stowarzyszeniu dzierżyć jakieś prestiżowe pozycje – zawsze zadowalał się „być tym drugim”, tak w wymiarze macierzystego Koła, jak też, gdy został zauważony i doceniony przez poprzednich, jak i obecnych liderów ZO PZN.

Zawsze w samych superlatywach o Nim wypowiadał się Śp. Eugeniusz Gilewski, jak też do dzisiaj to czyni przewodnicząca OKR – Maria Okulska, czy obecni liderzy regionalnej struktury Związku.

Kim jest i skąd pochodzi, to zadanie tego opracowania, które w całości pragnę poświęcić naszemu Koledze.

Marian Błażejowski wywodzi się z rodziny, którą niezwykle ciężko dotknął los. Tuż przed wybuchem II wojny światowej Jego rodzice – wraz z dziadkami - osiedlili się w Kniażycach w pow. przemyskim. Gdy 1 września 1939 r. wybuchła II wojna światowa – w wyniku powszechnej mobilizacji –

poszedł na nią jego ojciec, który potem dostał się do niemieckiej niewoli. W łagrze, czyli jenieckim obozie pracy usytuowanym w głębi Niemiec, przebywał przez cały okres wojny.

Po 17 września 1939 r. pozostała część rodziny znalazła się pod okupacją sowiecką, co „zaowocowało" tym, że w wyniku jednej z deportacji – w liczbie 6 osób – zostali wywiezieni na Sybir, z zsyłki do kraju końcem 1945 r. powróciły tylko 3 osoby, w tym dziadkowie i matka.

Po powrocie z łagru oraz połączeniu się z resztą żyjącej rodziny osiedlili się w miejscowości Kandyty pow. bartoszycki, w woj. warmińsko-mazurskim. To w tej miejscowości 15 września 1947 r. przyszedł na świat Bohater naszego opracowania, czyli Marian.

W tamtym regionie Polski Błażejowscy mieszkali do 1956 roku, po czym po bardzo długich staraniach powrócili do Kniażyc. To w tej

miejscowości nasz Kolega ukończył Szkołę Podstawową, a po niej Zawodową Szkołę Mechaniczną w Przemyślu. Po jej ukończeniu podjął pracę w Zakładach Metalowych w tymże mieście, gdzie obsługiwał prasę wysokiego zgniotu.

W październiku 1968 r. zawarł związek małżeński, zaś po miesiącu, bo w listopadzie 1968 r. w trakcie rutynowej obsługi wspomnianego urządzenia – po draśnięciu odłamkiem narzędzia wspomnianej maszyny

prawego oka – tracił w nim wzrok. Pomimo tego, że w Specjalistycznym Szpitalu Miejskim im. Gabriela Narutowicza w Krakowie przeleżał dwa miesiące, to oka nie dało się uratować. Potem przez okres jednego roku był na chorobowym, po czym przeszedł na tzw. rentę powypadkową.

Po uprzednim przeszkoleniu – jako niepełnosprawny z tytułu narządu wzroku - w 1970 r. podjął pracę zarobkową w przemyskiej Spółdzielni Niewidomych „Start". To w tym czasie poznał kol. Stanisława Sęka, który wraz z nim pracując w tym czasie już kontynuował studia wyższe. To wtedy dane mu było w tym gronie poznać Eugeniusza Gilewskiego, który do Przemyśla przyjeżdżał na zebrania robocze i wyborcze, wszak w tym mieście- środowisku było największa na Rzeszowszczyźnie grupa osób z dysfunkcją wzroku – z wiadomych względów - skupionych wokół środowiskowej SN „Start".

Po kilkuletnim okresie pracy w obiekcie SN, przeszedł na tzw. „chałupnictwo", czyli formę pracy nakładczej we własnym domu, do którego cyklicznie dowożono surowce i wedle tego schematu odbierano wykonane gotowe produkty (szczotki).

W 1971 r. zrzeszył się w przemyskim Kole Polskiego Związku Niewidomych, zaś w 1985 r. – wraz ze swoją rodziną przeniósł się do miejscowości Czarna k. Łańcuta, w której to w otoczeniu własnej rodziny żyje do dziś. Przeprowadzka również spowodowała to, że od tamtego czasu jest członkiem łańcuckiej struktury Związku, a tym samym Rzeszowskiego Okręgu PZN.

W1993 r. – został członkiem OKR wspomnianego Okręgu, co trwa po dziś dzień. Podsumowując czas swojej związkowej aktywności

przekonywująco zauważa, że „zrzeszenie się w PZN umożliwiło mu dogłębne poznanie środowiska, czyli niuanse związane z dysfunkcjami wzroku i rehabilitację ludzi nią dotkniętymi, poznanie aktywu z różnych stron kraju, uczestnictwo w życiu niewidomych w skali struktury terenowej, regionu i państwa, uczestnictwo w wielu przedsięwzięć rekreacyjnych w regionie i kraju, za co jest wdzięczny” – tyle ze wspomnień i okołozwiązkowych refleksji Mariana.

Jeśli pamiętacie moje opracowania dotyczące Śp. Eugeniusza Gilewskiego i Marii Okulskiej, to zapewne przypominacie sobie, ile ciepłych słów pod Jego adresem kierowali przeze mnie wymienieni.

Pierwszy mógł na Niego liczyć w każdych okolicznościach i każdym momencie; podobnie szefowa OKR, którą podczas absencji na prezydiach, plenach, czy podczas zebrań sprawozdawczo-wyborczych w Kołach PZN zawsze godnie i należycie reprezentował.

I jeszcze jedno… po obejrzeniu 37 odcinka serialu „Ranczo” pod znamiennym tytułem „Zrozumieć kobietę” w Marianie odnalazłem podobne predyspozycje i wrażliwość, którą w serialu na rzecz kobiet sobą reprezentował polonista-redaktor Witebski. W tym momencie należałoby przytoczyć kilka imion i nazwisk tych pań, którym pomogłeś, ale z wielu względów tego czynić nie wypada.

Niestety czas robi swoje… ostatnie lata dla Naszego Kolegi, to intensywny czas zmagań z chorobą i znojny trud o powrót do zdrowia i tym samym związkowej aktywności, z której to – jej owoców - pośród nas zaistniałeś i na stałe zapisałeś w naszej pamięci…

Drogi Marianie!

Życzymy Ci, abyś jak najszybciej powrócił do pełni zdrowia, bo nam po prostu Ciebie brakuje!

Pokażcie mi w naszym środowisku drugiego tak inteligentnego i dowcipnego faceta, który zawsze w sposób humorystyczny, a przy tym filozoficzny - z domyślnym dla danej sytuacji morałem - „od ręki”, czyli „na gorąco” potrafi niezwykle celnie i dowcipnie skomentować każde zdarzenie, czy sytuację?

I jeszcze jedno… oboje (**Ty** wiceprzewodniczący OKR) z Marią Okulską (**Ona** przewodnicząca OKR) nie wychowaliście swoich następców, a to do czegoś zobowiązuje …

Zygflor 2023-03-28

Szklany* ***(****kryształowy)* **Jubileusz** w „Mieście Szkła”.

Jakby w ferworze zainicjowanej w lutym br. przedwyborczej akcji w strukturach terenowych naszego stowarzyszenia – w sposób wręcz prozaiczny, czyli po prostu zwyczajny, został niezauważony i przeoczony przez liderów Okręgu PZN oraz tych, na rzecz których od kilku kadencji

pracuje niezwykle osobisty jubileusz **15**-lecia prezesury kol. **Bogdana Sadowskiego**.

Dokładnie okrągła rocznica szczególnej służby niezwykle sympatycznego Kolegi minęła **12 marca** br., co niechcący, być może wbrew Jego woli – wszem i wobec - nagłaśniam.

Dla przypomnienia: ostrogi rasowego społecznika zdobywał przyglądając się i podpatrując takie rodzime w tej materii związkowe autorytety, jak: Edward Biś, Stanisław Inglot, czy Maria Kustroń.

Chcąc stworzyć charakterystykę Jego „posługi" należy zauważyć, że jest to całkowicie nowy wzór społecznika, który działa wedle własnych wizji i przekonań, nabytego związkowego doświadczenia oraz wartości, które wyznaje i preferuje.

Zewnętrznie *(myślę, że zgodzicie się z moim spostrzeżeniem)* swoją posturą, czyli sylwetką przypomina Mariusza Błaszczaka – szefa MON – który w obecnym rządzie uchodzi za twardego i „charakternego" ministra i wicepremiera. Podobnie od jakiegoś czasu swą posługę w swoim środowisku dzierży Boguś, czym zdobywa sobie uznanie i szacunek wszystkich tych, którzy z nim oraz środowiskiem, któremu lideruje, mają kontakt.

A czymże – skrótowe przypomnienie – dotychczas zapisał się w dziejach swojego środowiska?

W trakcie Jego prezesury:

- w 2009 r. otrzymali – przenieśli się do nowoczesnego CWOP

- we współpracy z PTTK zaczęli organizować kilkudniowe wycieczki autokarowe *(m.in. do Lichenia i Gniezna, Częstochowy, w Beskid Żywiecki, w Beskid Sądecki, do Zamościa, w Góry Świętokrzyskie i wiele innych)*
- dwukrotnie zrealizował jubileusze, tj. w 2012 50-lecia, zaś w 2022 60-lecia zaistnienia Koła PZN
- zainicjował w 2011 r. powstanie strony internetowej Koła oraz fanpage Koła na Facebooku i elektronicznej ewidencji członków

- nawiązał ścisłą współpracę z rzeszowskim Tyflopunktem Fundacji „Szansa dla Niewidomych" oraz krośnieńskim Oddziałem Towarzystwa Walki z Kalectwem
- kontynuuje zainicjowaną przez Stanisława Inglota w 2002 r. współpracę z Unią Niewidomych i Słabowidzących Słowacji ze Svidnika
- kontynuuje prowadzoną w ich środowisku od 1996 r. Kronikę Koła
- w latach 2010-2021 osiągnęli najwyższy w skali regionu wpływ z odpisu 1%

<u>Od ubiegłorocznego jubileuszu, o którego formie realizacji było głośno nie tylko w naszym środowisku, na przełomie lat 2022 – 2023 zrealizowali:</u>

-19 grudnia 2022 r. – u o.o. Franciszkanów Mszę św. dziękczynną za 60 lat działalności macierzystego Koła PZN
- 19 grudnia 2022 r. – w restauracji „Parkowa" spotkanie wigilijne dla samotnych członków Koła

- 1 lutego br. - spotkanie z kierownikiem Biblioteki Audiowizualnej – prezentacja zbioru książki mówionej
- 15 lutego br. - przy pączku tzw. „ostatki”
- 8 marca br. - spotkanie z okazji Dnia Kobiet

We współpracy z **Tyflopuktem:**

- 5 października 2022 r. – zajęcia plastyczne – malowanie toreb
- 24 października 2022 r.– grupowe wyjście do kina „Helios” na projekcję filmu „Johny”

- 26 października 2022 r. – „pod okiem” trenera Mariana Lorenca pierwsze zajęcia w zgłębianiu zasad gier planszowych, czyli w warcaby stupolowe i szachy
- 28 października 2022 r. – zrealizowali wycieczkę do Biecza
- 4 listopada 2022 r. – grupowy wyjazd do Dukli
- 14 listopada 2022 r. – szkolenie na temat nowych technologii
- 7 grudnia 2022 r. – odwiedzili krośnieńskie Muzeum Rzemiosła zakończone zajęciami manualnymi w wykonywaniu wycinanek
- 9 grudnia 2022 r. – w świetlicy Koła zrealizowali zajęcia w wykonywaniu stroików świątecznych
- 25 stycznia br. – przeprowadzili zajęcia plastyczne – malowanie fartuchów
- w dniach: 20, 22, 27 marca br. – zorganizowali trzy spotkania z panią dietetyk połączone z warsztatami kulinarnymi kończonymi degustacją własnoręcznie wykonanych dań
- 6 marca br. – pod fachowym nadzorem trenera ponownie odbyło się

szkolenie szachowo –warcabowe
- 16 marca br. zwiedzili Muzeum Podkarpackie w Krośnie

Plany na najbliższe miesiące:

związane z **Tyflopuktem**:
22 marca br. -zajęcia w wykonywaniu stroików wielkanocnych
30 marca br. - Zwiedzanie Muzeum Misyjnego w Krośnie

Zainicjowane - zorganizowane - przez **Zarząd Koła:**
kwiecień br. – we współpracy z PKSiRNiS „Podkarpacie" inauguracja zajęć sportowych na kręgielni i świetlicy macierzystego Koła PZN
17 maja br. – Walne Zebranie Sprawozdawczo-Wyborcze Koła
czerwiec br. – 2 - dniowa wycieczka autokarowa
do Zakopanego
- wrzesień impreza integracyjna z Kołem PZN Dębica
- październik DBL

Uff, jest tego „od groma"; jak to skomentować i spuentować?

Od lat obserwując poczynania każdego z liderów Kół terenowych PZN naszego regionu mogę stwierdzić, że na pewno nie ma dwóch identycznych Kół, struktur terenowych, które można byłoby określić, że są wręcz bliźniacze.

W tej rzeczywistości krośnieńskie środowisko jawi się, jako struktura wielkomiejska, której „szef" o jakieś „pół kroku" wyprzedza innych liderów

z innych części Podkarpacia w tym, co ludziom proponuje, do czego ich skłania i namawia.

Analiza dosłanych mi zdjęć rejestrujących ich poczynania skłania mnie do stwierdzenia, że świetlica krośnieńskiego Koła PZN, to swoisty Dom Dziennego Pobytu dla członków tejże struktury – przede wszystkim – mieszkających w mieście Krośnie, gdyż to, co proponuje im macierzysty ZK jest intratną i bardzo dobrą propozycją do zagospodarowania czasu dla emeryta lub rencisty z dysfunkcją wzroku. W to „dzieło" od kilku sezonów kol. Sadowski wdrożył rzeszowski „Tyflopunkt", który *(co najważniejsze)*

darmowo zabezpiecza im wszystko to, co jest uwidocznione i potrzebne w powyższym zestawieniu faktów i zdarzeń.

Ostatnie 15 lat działalności krośnieńskiego Koła PZN, to czas na którym niewątpliwie pozytywne piętno odcisnął bohater tego opracowania, któremu niezwykle twórczo przez te lata towarzyszy wiceprezes Wiesława Głód, co sobie bardzo ceni. Uważa, że bez Jej wsparcia – tj. szczególnej aktywności na zapleczu - nie widzi dalszej szansy tak twórczej służby na rzecz środowiska.

Wydaje się, że ich wysiłki doceniają ich podopieczni – chociażby moje rozmówczynie, czyli Kazimiera Zimmermann i Bogumiła Deptuch które w samych superlatywach wypowiadały się o wzorcowej pracy swoich liderów i pań z rzeszowskiego „Tyflopunktu".

Ich spostrzeżenia doprecyzowała wiceprezes Wiesława Głód, która wypunktowała poczynienia i zasługi względem środowiska Koleżanek z biura ZO Podkarpackiego PZN – chociażby w kwestii uruchamianiu wielu projektów, jak: „Zrozumieć pandemię", niezwykle doceniany „Absolwent", czy finansowanego ze środków budżetu Państwa, w ramach Rządowego Programu Wspierania Rozwoju Organizacji Poradniczych – Edycja 2022 - projektu pn.: „Centrum Poradnictwa" i innych, które się już zakończyły. Kończąc swą wypowiedź zastrzegła, abym podkreślił twórczy i wręcz niezbędny udział w utrzymaniu – jak to nazwałem – Środowiskowego Domu Dziennego Pobytu w świetlicy Koła PZN Marii Pelczar i Bogumiły Deptuch, bez których zaangażowania nie podołałaby temu, co razem „na rzecz środowiska czynią i robią".

W nawale tylu faktów, zdarzeń nasuwa się pytanie: „co jest siłą napędową tylu propozycji i zdarzeń, a w konsekwencji gwarantem niekwestionowanego sukcesu?

Z niezbyt wylewnych wywodów moich rozmówców wynika, że zapewniają to: wzajemne zaufanie, dobra-zdrowa atmosfera, kolektywne podejmowanie decyzji, szacunek okazywany całej grupie, jak też indywidualnie, wprzęgnięcie do społecznej aktywności wszystkich, wedle ich możliwości i predyspozycji, poprzez co wszyscy mogą czuć się potrzebnymi, niezbędnymi – słowem: być dowartościowanymi - wręcz niezbędnymi. I tyle.

Na pewniaka można rzecz, że majowe wybory w krośnieńskim Kole PZN, to swoisty makijaż, bo przy tylu sukcesach i osiągnięciach ekipa Bogusia „jest nie do ruszenia" i już teraz tego Jubilatowi oraz Jego współpracownikom możemy pogratulować …

Zygflor 2023-03-19

***Krosno – „Miasto Szkła”** - promocyjne hasło miasta Krosna nawiązujące do tradycji przemysłu szklarskiego

Witryna poetycka

„Jeśli zapomnę o nich, Ty, Boże na niebie,
Zapomnij o mnie.”

(*A. Mickiewicz „Dziady cz. III”)*

*To motto i przekaz płynący do Was - Szanowni Czytelnicy - w **80**-tą rocznicę **krwawego lipca 1943** r.,* czyli *kulminacyjnego momentu czystek etnicznych – czyli masowych zbrodni **UPA** - wobec mniejszości polskiej na terenach byłego województwa wołyńskiego II RP**.***

*Tym sposobem redakcja „Przewodnika**”** – przypomnieniem ofiar ludobójstwa - wypełnia etyczne polecenie, nakaz i testament Wieszcza dotyczący zachowania tożsamości narodowej oraz kultywowania pamięci o tych, którzy niegdyś na Ołtarzu Ojczyzny oddali życie „tylko” za to, że byli Polakami i … nic więcej…*

WOŁYŃ 1943

Czy pamiętasz, Panie Boże
Nad Wołyniem łunę krwawą,
I ten krzyk z płonącej chaty
Mordowanych przez sąsiadów?

Chyba byłeś w tamtej porze
Gdzieś po innej stronie świata,
Bo byś pewnie się zasmucił,
I przystanął, i zapłakał...

Czy słyszałeś modły, Panie,
Oczy ojca czy pamiętasz,
Gdy hańbili córkę jego
Banderowcy – jak zwierzęta?

On na drzwiach ukrzyżowany
Błagał: „...Zmiłuj się nad nami...”
Zlitowali się oprawcy,
Skłuli oczy bagnetami...

Czy widziałeś, Ojcze Święty,
Patrząc z góry, przez firmament
Dzieci – śliczne jak aniołki –
Na sztachety powbijane?

Kto je teraz poprowadzi
Na spotkanie z Tobą, Boże,
One przecież takie małe...
Zbłądzą same w tych przestworzach...

Czy spamiętasz, Panie Świata
Męczenników... Tych z Wołynia?...
Umierali z myślą o Tej,
Która nigdy nie zaginie...

Polska o nich zapomniała,
Rozpłynęła się w oddali.
Czasem drżąca ręka starca
Świeczkę jeszcze tu zapali...

Porastają chwastem zgliszcza,
Groby toną w bujnej trawie...
Jutro już nie będzie komu
Świeczki za nich tu postawić…

sł. muz**. Lech Makowiecki**

Jednocześnie usilnie namawiam do wysłuchanie odautorskiego wykonania utworu po wejściu na Youtube na poniższy adres:

https://www.youtube.com/watch?v=KDK2AVGobdA

*Panu **Lechowi Makowieckiemu serdecznie dziękujemy** za wyrażenie zgody na opublikowanie przejmującego w swej treści wiersza na łamach „Przewodnika”.*

W tym wydaniu „Przewodnika” druga okładka
jest dedykowana Marianowi